

Hí a haza!

Miért nincs minden fiadnak ezer karja, ó, hazám, mikor szükséged van rájuk?...

Azok a márciusi szép napok, a szabadságnak vér nélkül való kivívása alig multak el, mikor már felhangzott a haza panaszos jajgatása.

Századok óta velünk, mellettünk békességben élő néptörzsek feltámadtak, hogy feldarabolják a magyar nemzet ezeréves hazáját. Azt a szent földet, amelyen bölcsőnk ringott, amelyben őseink nyugosznak virágos hantok alatt, ezt a szent földet merték követelni tőlünk olyan népek, akiknek azon kívül, hogy beengedtük őket e szent földre, egyéb közük sincs hozzá. Nem ők foglalták el maguknak hazául, nem ők védelmezték az ellenség támadásai ellen, ők csak annyit tettek, hogy amikor a magyarok rengeteg harcban nagyon megritkultak, betelepültek s elfoglalták a magyarok telepeit.

A kárpáti fenyők moraja, a délvidékről felszáguldó szélvész, az erdélyi havasok friss lehelete mind azt suttogta a fülünkbe: Vigyázz magyar! Ellenségeid készülődnek! Vigyázz, szabadságod ellen törnek!

És az erdők zúgásából, a vizek morajából, a szél sivitásából kihangzott a haza hívó szava. Fiaim, segítsetek, szenvedek, vesztetemre törnek, testemet marcangolják szét, ha nem segíttek...

— Talpra magyar! Hí a haza! — kiáltott Petőfi március 15-én.

Nohát itt volt az ideje, keljen talpra, aki magyar és csináljon rendet a maga hazájában.

És talpra kelt.

És mi lett belőle? A világ leghíresebb katonája, a magyar honvéd.

Nem kötéllel fogták, nem erőszakkal vitték a magyar fiúkat a haza védelmére. Hogy is kellett volna őket erőltetni?! Önként, maguktól mentek a kibontott zászlók alá. Megölelték, megcsókolták kedves szüleiket, fejükbe nyomták a katonasapkát, s elmentek a hazáért küzdeni, vérezni, meghalni.

Pesten május 12-én kezdődött meg a toborzás. A Nemzeti Múzeum előtt kitétték a zászlót, megszólalt a muzsika s nyalka huszárok járták pengő sarkantyúval a verbunkos csárdást, meg a toborzót. Egyre nőtt a tömeg, mindenki gyönyörködve nézte ezt a már régen nem látott szép magyar tánccot s a katonák lelkes hangon szóltak az ifjúsághoz, hogy lépjenek be katonának, veszedelemben van a haza.

Azonnal odalépett egy igen fiatal emberke.

— Káplár úr, itt vagyok. Vegyen fel, katona akarok lenni én is!

A megszólított káplár azonnal a fejébe nyomott egy sapkát, nagy párolát csapott a kezébe, megkínálta egy pohár borral s így szólt:

— Kezedet adtad, fiam, fejedben a honvéd sapka, ittál a borunkból, a miénk vagy, a nemzet katonája lettél. Isten élteszen!

— Éljen! Éljen! — kiáltották a nézők. Mire őt is beírták a nagy könyvbe szépen, a többi közé. Addigra tizenöt-húsz fiatalember koccintott már a toborzó huszárokkal. Asztaloslegény, aki most jött a műhelyből, egyetemi hallgató, orvosnövendék vagy tanárjelölt, tolongott a toborzó asztal körül.

Tipula, a jogászok öreg tanára, aki észrevette, hogy nagyon fogy a diák a tanteremben, így szólt:

— Névsort olvasok, hogy megtudjam, ki nem jött el az órára.

— Ne tessék olvasni, tanár úr — szólt az egyik jogász csendesen.

— Már ugyan miért ne? — kérdezte az öreg úr.

— Ne tessék olvasni, holnap még kevesebben lesznek, — szólt az egyik.

— Hogyan, itt mernék hagyni az egyetemet engedély nélkül? — szörnyűködött az öreg.

— Tanár úr, nagyobb úr parancsol most az egyetemnél is, felelte bátran a fiatalember.

— Ki az a nagyobb úr?

— A hazaszeretet!

A jogászok éljeneztek. A tanár úr pedig lehajolt a könyve fölé s úgy maradt sokáig. Érezte, hogy igaza van az ifjú embernek. Ekkor zendült meg az egyetem előtt a toborzó káplárok muzsikája.

— Isten áldja meg, tanár úr! — mondták az ifjak s egy szempillantás alatt üres lett a tanterem.

Az öreg tanár utánuk nézett... búsan, szomorúan. Hej, ha ő is fiatal volna, bizony még ő is elmenne velük. Az asztalra könyökölt és elgondolkozott. Egyszer csak sírást hallott. Fölttekintett. A tanteremben már csak két fiatalember maradt, azok is keservesen sírtak.

— Hát maguk miért maradtak itt? — mordult rájuk az öreg úr. — Azt hiszik, hogy kettőjüknek megtartom az előadásom?

A két ifjú jogász összenézett. Majd az egyik felállt s így szólott bánatosan:

— Mennék én is, tanár úr, de hiányzik az egyik lábam...

A másik már nem is beszélt, csak felmutatta csonka jobbát...

Odalent az utcán tovább szólt a muzsika, a katonák és a diákok kurjongatása, majd odább haladtak és egyre megszűnt, a zene lassan elcsendesedett.

Igy mentek el akkor a magyar ifjak, még a bénák is, a sánták is a magyar zászló alá, mert veszélyben volt a haza...

Azután elmentek újra, megint veszedelemben volt a haza... Mentek az ifjak, mentek az öregebbek, és mentek az egészen fiatalok, és az egészen öregek is végtelen sorokban a messzi harcterek felé... Üres lett minden család, idehaza az asszonyok szántottak, vetettek, arattak, mert férfi nem akadt senki a faluban... Virágos sapkával, hangos nótaszóval mentek... követték a márciusi ifjak példáját, ugyan ki maradt volna itthon csúfságra?... Pedig hányan nem jöttek haza többé, de sok falut, de sok várost betöltene azoknak sora, akik ott hunyták le szemüket örökre... idegenben... De mentek, mert hívta őket mindnyájunk édesanyja, a haza...

A SZABADSÁG ÜNNEPÉN.

Ibolyát szedtem, — kis ibolya   *Akkor* is sötét volt, gyászos is,
a tavasznak édes mosolya,   szép hazánk leroskadt máskor is...
s a magyar szabadság ünnepén   Csordanépek, rablók, zsarnokok,
ide, a szívemre tűztem én.   ismeritek-e a dalnokot?

Hadd viruljon tiszta szívemen,   Talpra magyart zengett ajaka
tudja meg az a sok idegen,   s kinyílt a szabadság tavasza,
hogy él és nem hal meg soha   felrepültek újból a sasok
a magyar reménység mosolya.   s lettünk, akik voltunk: magyarok!

Ugy-e fiúk, lányok, szép az ég,   Ibolya virít még szívemen...
mikor, mint a tenger, tiszta kék.   sasfióka, ülök idelelenn...
Hazánk fölött oszlik a sötét,   Lehet ez a szív még véres is:
A nap teregeti fényes köntösét.   felszállok, ha addig élek is!

Csomorkányi Pál.

A hős fiú.

Messze-messze innen, a most felszabadult Csiki-havasok alján történt ez, amit most elmondok nektek.

Az egyik szép tavaszi napon egy sereg tíz-tizenkét éves fiú játszadozott az udvaron. Mit? Éppen háborúsdit játszottak. Fakardokkal, botokkal voltak felfegyverkezve, s hangos lár-mával hadakoztak. Egy részének papiroscsákó is volt a fején, a többinek rongyokból esavart boeskor a lábán.

Egy daróceruhás idegen járt éppen arra, mélyen lehúzott sapkája alól leste szigorú szemmel a gyermekek játékát. Egyszer csak, amikor már úgy gondolta eleget látott (a papiroscsákós fiúk elkergették a boeskorosokat!), az idegen nem bírta tovább nézni szótlanul.

— Mit csináltok itt, hékás? — kiáltott be nagy dühösen az udvarra.

— Háborút játszunk! — feleltek a gyerekek.